

אריק שרון נושא את גלאייהשקר שלו בפניו

אף רומט

בממשלת ישראל. כל השרים שווים, יש שר אחד השווה יותר...
בגין ידע, איפוא, היכן מופיע המשל, ולמי הוא ממשיל את הנמשל.
אם כן, הוא יודע היטב למי הוא מכתיב — כביכול — את הכהונה הביטחונית העליונה במדינת ישראל.

מהלכיו של אריק שרון אינם מובנים לרבים. נדמה כאילו הוא משתולל באין מטרה, מטיח האשמות פרוצות, חוזר בו, מעליב ומתנצל, קורא לראשיהממשלה בשם "שארלאטאן" ומתחנף אליו למחרת היום, קובע שבגין מקבל החלטות בלתיאחריות בענייניביטחון חיוניים ומכה על חסא.
אך כל מי שמכיר את אריק יודע שהוא פועל על פי שיטתו. איש לעבוד מג'ורג' אורוול דוויילאם שקספיר: יש שיטה בשיעוץ הזה.
אריק אינו איסטראטג — לא כאלוף ולא כפוליטיקאי. הוא טאקטיקן, יש האומרים שהוא טאקטיקן גאוני, ויש האומרים שהוא טאקטיקן גרוע. אך אין חולק על כך שכל ראייתו היא טאקטית.

פירושו הדבר הוא שאריק מתרכז תמיד כי יעד המייד. יש לו הכישרון לקבוע מהו יעד זה, ולשכוח את כל השאר. השגת היעד הזה היא ציריהמאמץהעיקרי, ולמענו הוא מוכן לייקר את הכל.

בכך נבדל אריק מרוב הפוליטיקאים, שאינם מסוגלים למחשבה טאקטית ברורה כזאת. במשך שנים היה היעד המרכזי שלו תפקיד הרמטכ"ל, כאשר לא השיג מטרה זו, פרש מצה"ל ועבר לפוליטיקה. אך כאשר פרצה מלחמת יום-הכיפורים היה נדמה לו כי יעד זה הוא בהישג יד. עוד באמצע המלחמה פתח במלחמתהגנרלים, שנועדה לחסל את כל המתחרים האפשריים ולהעביר לו את צה"ל על טס של עופרת.
בכך נכשל. מומח גור ירש את דויד אלעזר.
אריק פשט את המדים, חזר לכנסת, התפטר ממנה בלב קל כדי להתמנות ליועץ ראשיהממשלה לענייני ביטחון. בעמדתמפתח זו ניהל מלחמתגנרילה (או טרור) נגד שריהביטחון שימעון פרס. כדי להכריח אותו למנותו לרמטכ"ל, שוב נכשל.

הוא התפטר גם מכהונה זו, הקים מפלגה חדשה, נכשל, הצטרף לחרות ברגע שהליכוד ניצח בבחירות ושלח את ידו לעבר תיק הביטחון. אך התפקיד נמסר לעזר וייצמן. מאז ישב בממשלה וריכז את כל פעולתו במאמץ אחד: לחסל את וייצמן.

זה לא היה קל, והוא לא הצליח. אך וייצמן התפטר מסיבות אחרות, והנה, לבסוף, נמצא היעד בהישגידו. קל לתאר את תסיכולו של אריק, כאשר כמה אנשים שהוא בז להם עומים ליבו — ייגאל ידין, יצחק מודעי ודומיהם — חוסמים את דרכו אל היעד. הרי זה כאילו שלח מפקדהאוגדה את צייהטנקים שלו קדימה, להסיר תערות המכרעת — הם נחסמים על ידי כמה אנשיגנרלים המצויידים בטיליכתף. מרגיז.

רק פתי יאמין כי בזה הסתיים הסיפור. אריק לא ירפה. הוא ירוק לקרב את כל העתודות שלו, ישתמש בכל כליההשק האפשריים — הכל בנאפאלם וכלה בגאז מרעיל.

הוא איים בהתפטרות, ואזני אף יתפטר. מי שאינו מסכן בקרב את הכל, אינו זוכה. אריק מוכן לסכן.

איני יודע אם מנחם בגין הוא קורא-נחיריים מיקצועי כמוני. מכיוון שסירב לחייב את השרים שלו להיבדק בגלאייהשקר כדי לחשוף את המדליפים בממשלתו, בוודאי פסול בעיניו כל נסיון להסיק מסקנות מגלאייהשקר המותקן באפו של שרההקלאות שלו.
אכן קשה לדעת מה חושב בגין בדיבו על שרון בשעה זו.

במבט השיטתי נראה בגין כאילו הוא אדם גאוני מאוד. הוא מודיע לשרון בכל הזדמנות שהוא היה רוצה למנותו כשרהביטחון, אילו ניתן הדבר מבחינה קואליציונית. אבל ייגאל ידין, המייצג כעת שלושה חברייכנסת

אריק שרון בחוות-החיות (ואב ב"הארץ")

(ולמעשה רק אחד, כי שמואל תמיר ובנימין הלוי נמצאים כבר ברגל אחת בדרך לסיעה אחרת). אינו נותן. מה אפשר לעשות?
מי שמכיר את בגין יודע כי אינו גאוני כלל וכלל. יתכן שהוא מרחף בעננים, כפי שזה נדמה. אך אם כן, הוא דומה לעיט, הרואה מגובה של מאות מטרים תולעת קטנה הזוחלת על הארץ.

לא במיקרה הפליט בגין כי אריק שרון מסוגל, אם יתמנה כשרהביטחון, להקיף את מישרד ראשיהממשלה בטנקים. זאת היתה הלצה, ההיחלחה.
ולא במיקרה אמר זה עתה כי אריק שרון דונג בכדי שנקבע בסיפורו של ג'ורג' אורוול, האומר כי "כך החיות שוות, אבל כמה חיות שוות יותר."

אמירה זו יש היסטוריה, המיטלה אור על כוונתו האמיתית של בגין. במיקרה הייתי מעורב בסיפור. כאשר אמר בגין את הדברים, העמיד פנים כאילו אינו יודע כמה בדיוק מדובר. הוא טען כי האמירה לקוחה מספרהאמיים העתידי, 1984, בעוד שלמעשה הוא מופיע בספר אחר של אותו הסופר, חוות החיות.
כך ניקה בגין את עצמו מראש מכך חשף שמואל ידע מי קבע את החיזו הזה בספר: החזירים שהשתלטו על החווה.

(הרי לא יפה להשוות שר בישראל לחזיר, בייחוד כשהשר אחראי על ההתנהלות, ועלול להיות מופקד מחר על כל מערכתהביטחון. מנחם בגין, התגלמות ההדר הביטחוני, בוודאי לא היה עושה כדבר הזה. לא לא!)
אבל בגין ידע בדיוק מגיין לקוח הפסוק, ובמה דברים אמורים. כי אני עצמי אמרתי לו זאת בנואם שנאמתי בכנסת לפני שיבעה חודשים. קל להוכיח כי בגין היה נוכח, כי הוא קטע את הנאום בקריאותביניים, הרשומות בדיבריהכנסת.

הנושא היה אז חוותו הפרטית של שרון. בוויכוח על שערווריה מתמשכת זו הושמע הנימוק כי אריק הוא גיבור לאומי, ולכן מגיע לו להיות חריג.
הגבתי על כך במלים: "...פרשה זו, פרשת החווה של השר שרון, מזכירה חווה אחרת — זו שעליה כתב הסופר ג'ורג' אורוול, בעל חזונהבלהות של 1984. את סיפורו חוות החיות, חוות החיות, שבה שולטים החזירים, והחזירים השולטים בחווה טבעו מטבע לשונית: כל החיות שוות, אך החזיר שווה יותר. מצב כזה קיים עתה

ב אחת מהזיותי בכנסת היארתי לי גלאייהשקר מתוחכם, המחובר לדוכנהנאמים באולםהמליאה. המיתקן קולט את תנועותיו של הנאום, את חום גופו, גימת קולו וכו'. כאשר הוא משקר, קופץ מתוג גדול, המוחקן עליגבי לוחספרות, כמו של שעון. כך יוכלו חבריהכנסת, העיתונאים והאורחים ביציע לעמוד בכל עת על מידת כנותו של הדובר.

(כאשר השמעתי רעיון זה באונוני כמה ח"כים במיזנון, קבע אחד מהם: "המחוג יישר בעת הנאום הראשון!")
למרבה מזלם של הפוליטיקאים, אין מיתקן כזה מצוי בכנסת, או בכל מוסד מדיני אחר. לכן הם יכולים לנאום באין מפריע, ובפוליטיקה, השקר הוא הנורמה המקובלת, ואמירתהאמת היא החריג.

מבחינה זו, אריק שרון הוא פוליטיקאי ביש-מזל. כי הוא נושא עימו גלאייהשקר קבוע. הוא מותקן בחלק התחתון של האף שדו. בכל פעם שאריק אומר בידועין דבר שאינו אמת, מתכווץ קצה אפו. הדבר פועל כמו פוליגראף רגיל. מכווץ האמת רדמת תגובות גופניות, שהן תוצאה של מתח. אמירתיהשקר מגבירה את המתח, והדבר מתבטא אוטומטית במהירותם של פעימותהלב והדופק, בהוצעה מוגברת ובתגובות בלתירצונית חזמות.
אצל אריק יוצר המתח המוטבר, שהוא תוצאה של אמירתיהשקר, את הרמט באף. לכן כל הפעם שלוליוניו של אריק שרון היא חוויה. בשעה שהאיש מדבר, ניתן להבחין בקלות מתי הוא אומר אמת, על פי תפיסתו. ומתי הוא משקר בידועין. למרבה המזל אין לו שליטה על האף הזה.

ישביע שעבר הופיע אריק שרון בראיון בתוכנית חוקר בטלוויזיה. במשך חלק ניכר של הראיון שבתו נחיריו. הם לא נעו ולא זעזעו.

זה היה כאשר דיבר על הרוויזיה הדרושה, לדעתו, במערכתהביטחון, ועל הבעיות הקשות העומדות לפניה. גלאייהשקר הוכיח כי אריק באמת מאמין במה שהוא אומר.

וזה טיבעי. לאריק שרון יש דיעות חזקות בעניינים אלה. הוא סבור שיש לחולל שינוי יסודי בצה"ל, ובמערכתהביטחון כולה. אין לו אמון כלשהו במנהיגים הביטחוניים של ישראל, לפחות מאז כהונתו של חיים בר-לב כרמטכ"ל.

ניתן בוודאי להתווכח על נכונות דיעותיו והערכתו, ויימצאו להן מחייבים ושוללים. לא זה החשוב לעיניי שלפנינו. חשוב שאריק עצמו מאמין שהוא צודק. נחיריו הוכיחו.

בשיא דבריו דיבר אריק על השינוי הדרוש להצלת צה"ל ולהצלת המדינה. הוא פשט בתכלית: מינויו של אריק לתפקיד שרהביטחון.

פניו של אריק מילא באותו רגע את התמונה. הסתכלתי באף, והיה נדמה לי שהוא השתלט על המיקרופ. וראה זה פלא: האף היה קפוא, כאילו נחצב מאבן.

אין כל ספק בכך: אריק שרון מאמין במה שהוא שלמה כי הוא המועמד הסביר היחיד לתפקיד זה, ושכל מועמד אחר הוא אסון למדינת ישראל. הכרירה היא בין מינויו של אריק שרון כשרהביטחון ובין חזרהבית-שלישי. בעיני אריק, זוהי אמת צרופה, ואין אחרת. האף אישר זאת.

עבור שניות מעטות בלבד התחיל גלאייהשקר לפעול. האף כאילו התעורר לחיים. הנחיר קפץ כמחט של פוליגראף שיצא מדעתו. על מה דיבר אריק באותן דקות? **על יחסיו עם מנחם בגין.**

בגין יכול להיות שרהביטחון מצויין אם אך יתמסר כולו לתפקיד זה. אמר אריק. **קצה אפו רטט.**

היחסים שלו עם מנחם בגין הם בסדר גמור, הודיע אריק. **הנחיר רעד.**

אני דמוקראט, אמר אריק. לא דמוקראט דגול, אבל דמוקראט. **האף כימעט נעקר ממקומו.** וכן הלאה. אריק אמר מה שהיה צריך לאמר, לדעתו, לצרכים טאקטיים. אך הוא ידע שאין בדבריו אף מילה אחת של אמת.

* הנאום פורסם מעל עמודי העולם הזה (2210) תחת הכותרת "חזות החיות של אריק".